

**ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ:
ІННОВАЦІЙНІ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ, ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ**

Збірник наукових праць

м. Київ, Україна

**DISTANCE EDUCATION IN UKRAINE:
INNOVATIVE, NORMATIVE-LEGAL, PEDAGOGICAL ASPECTS**

Collection of Scientific Works

Kyiv, Ukraine

УДК 373-056 + 316.6

DOI 10.18372/2786-5495.1.17800

Сіткар Віктор Ілліч

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології розвитку та консультування,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
sitkarv@gmail.com

Сіткар Степан Вікторович

кандидат педагогічних наук, викладач,
кафедри машинознавства та транспорту,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
sitkars@gmail.com

КАНАДСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ

Анотація. Розглянуто сутність однієї з кращої у світі канадської системи навчання. Крізь призму поглядів наших співвітчизників охарактеризовано специфіку дистанційного (онлайн) навчання в закладах освіти країни «кленового листа». Канадці переконані, що школи – це дзеркала громад, або їх ще називають «мікрокосмос суспільства» Вони мають бути багатими й безпечними; місцями можливостей, де всі навчаються разом – і діти, і їхні батьки, і вчителі.

Ключові слова: освіта, Канада, садочок, школа, дистанційне навчання.

Annotation. The essence of one of the best Canadian education systems in the world is considered. Through the prism of the views of our compatriots, the specifics of distance (online) education in educational institutions of the "maple leaf" country have been characterized. Canadians are convinced that schools are mirrors of

communities, or they are also called «microcosms of society». They should be rich and safe, places of opportunity where everyone learns together – children, their parents, and teachers.

Key words: *education, Canada, kindergarten, school, distance learning.*

Вступ. Війна, яку розпочали рашисти 24 лютого 2022 року шляхом повномасштабного вторгнення в Україну, призвела до того, що досить велика кількість громадян України залишила свої домівки і відправилась шукати спокійного життя по всьому світу. Багато українців переїхало до Польщі, Чехії, Німеччини, проте чимало їх також прибуло до Канади та інших країн.

Освіта в Канаді є однією з кращих у світі. Результати міжнародного тестування PISA підтверджують, що якість викладання в школах Канади ведеться на високому рівні. Освіта, навчання для канадців відіграють надзвичайно важливу роль, тож витрати держави на них величезні. Вся система освіти спрямована на формування високоінтелектуальної та розвиненої особистості, а вільний вибір програми підготовки дітей дозволяє підібрати оптимальний шлях для досягнення необхідних результатів. Виходячи з вищенаведеного виникає запитання: «Як же навчають дітей у Канаді, в умовах дистанційного формату?» [6].

Мета статті - розглянуто сутність однієї з кращої у світі канадської системи навчання в умовах дистанційного формату.

Результати дослідження. Нижче узагальнимо думки наших співвітчизників, яких переїхати разом з дітьми до Канади. На такий крок підштовхнула війна, що наразила їх на небезпеку.

За твердженням Людмили Шикоти (яка переїхала до Канади влітку 2022 року і проживає в місті Вінніпег – головному місті канадської провінції Манітоба, до якого за час війни вже переїхало щонайменше 15 тис. українців), тут немає батьківських зборів та телефонів у молодших школярів, дошкільники можуть відвідувати домашні садочки, а студенти – працювати

за спеціальністю, навчаючись в університеті. У Канаді штрафують батьків за спізнення в садочок за дитиною [4].

Правила в садочках такі: «Садок працює з 7:00 до 17:00. Якщо запізнився на 10 хвилин – штраф 10 доларів. Якщо три такі штрафи, то дитину із садка відраховують. Робочий день там, зазвичай, триває з 8:30 до 16:30 і засиджуватися на роботі в канадців не прийнято. А батьки, які не працюють, мають забирати дитину о 16:00 [4].

До речі, у садочку дітей не годують, їжу треба давати із собою. Але є суворя заборона на горіхи та яйця. «Навіть печиво з горіхами приносити не можна. Діти діляться одне з одним, а в когось може бути алергія. Я, зазвичай, своїй дитині, даю із собою снеки та термос. Там є холодильник, мікрохвильова піч і час, спеціально відведений для обіду. Але дитина може поїсти, коли захоче, ніхто нікого не змушує», – додає наша співрозмовниця [4]

У садочки в Канаді приймають з двох до п'яти років. Потім ще один рік – підготовча група в так званому кіндергардені. Але такі групи, зазвичай, діють уже безпосередньо при школах і це, за словами Людмили, дуже незручно. Незручність полягає в тому, що діти в таких групах знаходяться лише по кілька годин на день в першу чи другу зміну. На другу частину дня дошкільнята мають повертатися до садочка. Втім, за її словами, є школи та садочки, які взаємодіють між собою або використовують шкільні автобуси, щоб безпечно й вчасно перевозити дітей.

У підготовчій групі дітей ретельніше готують до школи: вчать рахувати, писати; дають їм уже певні теми та вчать мислити. «Знаю, що в школах тут на дітей не особливо тиснуть. До шостого класу взагалі не задають домашніх завдань. Більше приділяють уваги ментальному здоров'ю, вихованню особистості, борються з булінгом (цькуванням), вчать мистецтва презентації, вмінню себе подати, а також прислухатися до себе. З одного боку, це добре, з іншого – сильно розслаблює дітей. Канада – дуже стабільна країна, тут усі впевнені в завтрашньому дні, тому ніхто нікуди не поспішає», – зауважує жінка [4].

В Канаді, дуже ретельно підходять до дитячої безпеки. Дитина має бути захищена не лише від чужинців, але в разі потреби – і від власних батьків. «Вони тут схиблені на безпеці. Не можна дитину вдарити, підняти на неї голос, тягнути за собою. У жодному разі не можна перевозити в машині без дитячого крісла. У таких випадках дитину в батьків можуть просто забрати» – зазначає мігрантка [4].

За місцевими законами дітей не можна залишати самих удома до 12 років. «Якщо так вчинити, то на тебе можуть донести сусіди. За це передбачена серйозна відповідальність. Діти віком від 12 років можуть пройти спеціальні курси з догляду, тоді їх можна залишати з молодшими», – підсумовує Людмила Шикота.

Щодо навчання в закладах шкільної освіти, зазначимо, що територія Канади поділяється на 10 провінцій. У кожній з них існують свої територіальні особливості організації шкільної освіти. А центральна влада – Міністерство освіти – має обмежені повноваження у цій сфері. Тож термін отримання середньої освіти в Канаді варіюється від 10 до 12 років. Це залежить від законів провінції, в якій знаходиться школа. Крім того, в країні не існує єдиного навчального плану, шкільного розпорядку дня й вимог до освітян. Кожна провінція обирає дату початку й закінчення навчального року відповідно до власних уподобань. Більшість канадських шкіл мають розвинену інфраструктуру, яка включає просторі кабінети, сучасні лабораторії, дорогі спортивні споруди [6].

Серед шкіл Канади переважають державні. Їх відвідують 95% дітей в Канаді, відповідно, близько 5% відвідують платні приватні школи. У деяких провінціях існує поділ шкіл залежно від релігійних і мовних уподобань. Викладання ведеться англійською або французькою мовами. Будучи державною сферою, освіта фінансується за рахунок податків і є безкоштовною для кожної дитини у всіх провінціях. Шкільна освіта складається з початкової (1-6 класи, з 6 до 12 років) і середньої (7-12 класи, з 13 до 18 років) [6].

Стосовно особливостей дистанційного навчання, то наші співвітчизники зазначають, що дистанційне навчання проходило зовсім не так, як в Україні. Ніяких лекцій онлайн, ніякого поспіху. Головний акцент – діти мають почуватись у безпеці та не стресувати. Усім прийшов лист від директора, де було підкреслено, що не має значення те, що діти не встигнуть опанувати певні знання, їх можна наздогнати наступного року. Важливіше, щоб учні були спокійними і надто не переймались через ситуацію, що виникла.

Вчителька надсилала завдання у Microsoft Teams, їх потрібно було виконати до кінця тижня й надіслати на перевірку. Для вивчення нової теми використовувались відео на YouTube. Наприклад, учні закінчили тему множення і переходили до ділення. Вчителька надсилала посилання на відеоурок, де детально пояснювалася нова тема. Якщо виникали запитання, учні могли написати в загальний чат або особисто вчительці. Звісно, знадобилась допомога батьків. Наприклад, було завдання зробити коло метаморфоз у природі. Ми з дочкою знайшли листя, папір, картон, насіння, землю. Виклали це в коло, сфотографували і донька пояснювала, що насінина потрапляє в землю, виростає дерево, з нього роблять папір, а той можуть переробити на картон [1].

В контексті дисципліни канадського онлайн-навчання, заслуговує на увагу думка О. Журавльової, яка працює вчителькою в Канаді в місті Альберта. На запитання: «Чи є у вас (в Канаді) зараз онлайн-навчання в школах?», – вона, на прикладі свого сина-семикласника, зазначає, що в Альберті навчання після зимових канікул розпочалося 4 січня тижнем онлайн. А з 11 січня всі учні пішли ніженьками до нормальної школи. Дистанційний тиждень відбувався таким чином. Учні працювали згідно свого шкільного розкладу, перший урок математика – це й буде математика в Zoomі. Третій урок – фізична культура, то учні виконували вправи, переглядали відео, жонгливали тенісними м'ячами, або ж вчитель просив одягнутись і йти прогулятися. На запитання, щодо технічного оснащення: «Чи всі діти мають вдома комп'ютер? А якщо в хаті троє дітей, а ноутбук лише один?», то досвід Канади заслуговує наслідування.

Зокрема, дирекція одразу попередила, що готує планшети. Батьки звертались в школу, і їхні діти отримали планшети в тимчасове користування. Якщо прийшло повідомлення від управління освіти або інструкції від директора школи, що вчимося з 4 по 8 січня онлайн – це означає, що всі його виконують. Якщо задають онлайн завдання – теж всі учні його виконують [3]. Якось наша співвітчизниця вирішила послухати, як її дитина вчиться, відповідає, бере участь в обговореннях, тому й заглянула в кімнату, де син працював під час заняття онлайн. «Бачу в когось камера включена, у когось виключена, але весь екран заповнений маленькими віконечками. Чесно, я навіть не задумувалась про те, чи то учні такі сумлінні, чи то батьки такі відповідальні» [3].

Якщо вести мову про менталітет, то канадці дуже відрізняються від українців. Тут ніхто не сумнівається в законах та вкрай рідко їх порушує. У школі також дуже спокійна атмосфера, дітям не потрібно нагадувати про правила. Та коли вони створюються, в учнів обов'язково запитують їхню думку. Наприклад, діти писали есе на тему «Чи потрібно приносити телефони до школи?» [1].

Онлайн-уроки такі ж обов'язкові як і робота в режимі офлайн. Присутність учнів, або їх спізнення на заняття, вчителі фіксують в електронній системі PowerSchool. В школі є декілька секретарів, які відповідають за сповіщення батьків про спізнення і відсутність дітей. Як зазначає О. Журавльова, син якось на перерві загрався в Minecraft і забув зайти в Zoom на урок математики. Запізнився на 20 хвилин. Факт спізнення було зафіксовано вчителькою і нам, батькам, (і мені, і чоловіку) було надіслано голосове повідомлення: «Добрий день, сьогодні ваш син спізнився на урок. Для детальної інформації зайдіть в персональний кабінет PowerSchool. Зателефонуйте за вказаним номером, щоб пояснити причину». Отже, секретарі свою роботу добре виконують.

Проаналізувавши документи, нормативні акти Міністерства освіти Альберти, виявлено ефективну та досить гідну для наслідування інформацію про порушення дисципліни. Кожен наступний пункт починає працювати, якщо попередній не дав результату. Зокрема: 1) школа зобов'язана сповістити батьків

(або осіб, що їх замінюють) про недотримання вимог чи порушення поведінки. Цей пункт вже спрацював! 2) школа сповіщає батьків про порушення в письмовій формі; 3) проводиться виховна бесіда з батьками та учнем, виробляється план дій для учня, який підписує учень і батьки; 4) дирекція має право відсторонити учня від навчання (до 5 днів); 5) дирекція має право виключити учня зі школи (ст. 24, Шкільний Акт). Чи когось відсторонили і вигнали? Не чула. Проте, більше не дивує, чому всі учні присутні в Zoom [3].

Щодо здобуття вищої освіти в Канаді, то відзначимо, що ця освіта представлена університетами та коледжами. Перші дають науковий ступінь, другі – диплом про присвоєння спеціальності. Вищі заклади освіти Канади відомі інженерними спеціальностями, аерокосмічними, комп'ютерними, а також вивченням землі та її надр (що пов'язано з видобутком нафти). Оскільки країна дуже популярна серед туристів, розвинені готельно-туристичні спеціальності. Вищу освіту в цій країні здобувають з чіткою прагматичною метою – отримати роботу. Відповідно вся система тісно пов'язана з ринком праці, моніторингом потрібних спеціальностей. Зміни в програмі та впровадження нових напрямів відбуваються часто й мобільно [6].

В контексті заявленої теми зазначимо, що, як і в багатьох інших країнах, в Канаді є об'єднання вузів, що надають послуги дистанційної освіти – Canadian Virtual University. На даний момент в цьому навчальному закладі є близько 280 програм для здобуття найрізноманітніших ступенів освіти і спеціальностей.

Висновки. Наразі, сьогодні, канадська система освіти заслужено займає світові позиції лідерів. Таких результатів вони домоглися завдяки своєчасному реформуванню освіти та приділенню величезної уваги навчанню дітей з боку місцевої влади. Канадці переконані: школи – це дзеркала громад, або як ще їх називають «мікрокосмос суспільства». Вони мають бути багатими й безпечними, місцями можливостей, де всі навчаються разом – і діти, і їхні батьки, і вчителі.

З початку повномасштабної війни чимало шкіл в Україні перевели на онлайн-навчання, зазначає 24 Канал. Це стало викликом для багатьох учнів,

відтак далеко не всі діти швидко пристосувалися до такого формату [5]. Тому, зважаючи на зазначене вище, *Глава МОН назвав термінові зміни української освіти:*

- Перш за все в Україні дбатимуть про безпеку учнів та вчителів під час освітнього процесу.
- Не менш важливим завданням на сьогодні є і повернення до очного навчання.
- Ще одне важливе завдання, яке ставить для реалізації МОН, – організація якісного онлайн-навчання. Це для школярів за кордоном та тих, хто через безпекову ситуацію в Україні змушений вчитися дистанційно.
- Серед інших важливих завдань для втілення – тотальна цифровізація та оптимізація доступу до освіти через створення індивідуальних кабінетів.
- Ще одним пріоритетом МОН є модернізація та трансформація системи професійної освіти [2].

Список використаних джерел

1. Без домашніх завдань та стресу від онлайн-уроків: Як це – навчатись у початковій школі Канади. URL: <https://osvitoria.media/opinions/bez-domashnih-zavdan-ta-stresu-vid-onlajn-urokiv-yak-tse-navchatys-u-pochatkovij-shkoli-kanady/> (дата звернення: 03.05.2023).
2. Глава МОН назвав термінові зміни української освіти. URL: https://24tv.ua/education/vchiteli-ukrayini-mozhut-stvoriti-gvardiyu-vchiteliv-24-kanal_n2307074 (дата звернення: 04.05.2023).
3. Журавльова О. Дисципліна канадського онлайн-навчання. URL: <https://osvita.ua/blogs/80155/> (дата звернення: 05.05.2023)
4. У Канаді штрафують батьків за спізнення в садочок за дитиною. URL: <https://zakordon.rayon.in.ua/news/595540-u-kanadi-shtrafuyut-batkiv-za-spiznennya-v-sadochok-za-ditinoju> (дата звернення: 01.05.2023)
5. Як зрозуміти, що навчання за шкільною програмою неефективне і виправити це: поради для батьків. URL: <https://24tv.ua/education/distantsiyna->

[shkola-optima-topvariant-vipraviti-neefektivne-navchannya_n2306500](#)

(дата

звернення: 04.05.2023).

б. Як навчають дітей в Канаді. URL: <https://learning.ua/blog/201905/yak-navchajut-ditei-u-kanadi/> (дата звернення: 02.05.2023).